

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6
The 6th STOU National Research Conference

การเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรในตำบลชั้นไผ่ใหญ่ อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร

Beef Cattle Production of Farmers in Kandaiyai Sub-District, Mueang

Yasothon District, Yasothon Province

สุวิทย์ เสนาพรหม (Suwit Sanaprom)¹ บำเพ็ญ เขียวหวาน (Bumpen Keowan)²

ภรณ์ ต่างวิวัฒน์ (Paranee Tangwiwat)³

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานทางสังคม และ เศรษฐกิจ ของเกษตรกร (2) การจัดการโคเนื้อของเกษตรกร (3) ปัญหา/และข้อเสนอแนะในการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร ประชากร คือ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในตำบลชั้นไผ่ใหญ่ อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร จำนวน 319 ราย กลุ่มตัวอย่างจำนวน 177 ราย ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยใช้สถิติคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่ามัธยฐานเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า (1) เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 48.8 ปี ส่วนใหญ่เป็นเพศชายจบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4.99 คน มีพื้นที่ถือครอง ส่วนใหญ่เป็นที่ดินตนเอง เลี้ยงโคเนื้อเป็นรายได้เสริม จำนวนโคเนื้อที่เลี้ยงเฉลี่ย 2.49 ตัว รูปแบบการเลี้ยงโคเนื้อเพื่อผลิตลูกขาย รายได้จากการขายโคเนื้อในปี 2558 เฉลี่ยรายละ 72,270.00 บาท มีประสบการณ์ในการเลี้ยงโคเนื้อเฉลี่ย 4.57 ปี ส่วนใหญ่ใช้ทุนตนเองในการเลี้ยงโคเนื้อ (2) พันธุ์โคเนื้อที่เลี้ยงส่วนใหญ่เป็นโคพื้นเมือง รองลงมา คือ พันธุ์อเมริกันบราห์มัน ในปี 2558 มีลูกโคเกิดใหม่เฉลี่ย รายละ 2.00 ตัว การผสมพันธุ์ใช้วิธีผสมเทียม และใช้วิธีจูงพ่อพันธุ์/แม่พันธุ์ไปผสมพันธุ์ มีการคัดโคเนื้อที่มีลักษณะไม่ดีขาย เกือบทั้งหมดมีการสร้างคอกอยู่นอกบ้าน มีหลังคากันแดดฝน ตัดหญ้าในส่วนตัวและเกี่ยวหญ้าให้กิน มีการปลูกหญ้ากินนี้สีม่วง ไม่ให้อาหารข้น ใช้แร่ธาตุเกือบทั้งหมด การปฏิบัติเลี้ยงดูไม่มีการตัดสายสะดือ ไม่ตัดทาลายเขา และไม่แยกโคตั้งท้องออกจากฝูง การถ่ายพยาธิและกำจัดเห็บให้โคเนื้อเป็นครั้งคราว เมื่อโคป่วยหรือตายตามสัตวแพทย์รักษา และหรือชันสูตรซาก นำมูลโคไปใส่ในข้าวในรูปมูลโคสด (3) ปัญหาที่เกษตรกรประสบคือ พ่อแม่พันธุ์โคเนื้อที่มีราคาสูง เกษตรกรมีข้อเสนอแนะคือ รัฐควรสนับสนุนโคเนื้อพันธุ์ดีให้เกษตรกรให้ยืมหรือเช่าซื้อในราคาถูก สนับสนุนเงินทุน เป็นเงินกู้ระยะยาว ดอกเบี้ยต่ำ

คำสำคัญ: การเลี้ยงโคเนื้อ ตำบลชั้นไผ่ใหญ่ จังหวัดยโสธร

¹ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช tungwit1@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช agasysom@stou.ac.th

³ รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช agastpar@stou.ac.th

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this study were to study (1) socio economic status of farmers who raised beef cattle in Kandaiyai Sub-District, Mueang Yasothon District of Yasothon Province; (2) their beef cattle production management; and (3) their problems and suggestions on their beef cattle management. The population of this study was 319 farmers and 177 were selected by using simple random sampling methodology. The data were collected by interviewing via structured interview form. The statistical records were analysed by computer programs in terms of frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, and standard deviation. The results of this study were as follows: (1) the average age of the studied farmers was 48.8 years old. Most of them were male and educated at primary level. The average number of their household member was 4.99 persons. They mostly had their own occupied area and raised beef cattle as their supplemental income. The average number of cattle rearing area is 2.49 Producing beef calves for sale as a form of beef cattle. Their average income deriving from selling their beef cattle in 2015 was 72,270.00 baht/household. The average period of their experience of their beef cattle raising was 4.57 years. Most of them used their own invest in their beef cattle raising. (2) their beef cattle were native cattle and Brahman. Native crossbred. In 2015, the average calving was 2.00 cattle/household. Their cattle were generally bred by artificial insemination (A.I) or natural breeding by the bull. The unsatisfied cattle will be called would be sold. All of their cattle barn were outdoors with roof to protect from rain or sunshine. Vicolet ginny grass was planted for cut and carry in their own area. They did not feed them with concentrate but mostly fed with mineral block. They would not cut the umbilical cord and dehorn a new born cattle, and pregnant cattle would not be sorted out from their herd, they some time would deworm and deloused the external parasite their cattle. Cattle manure was used as fertilizing for delouse from dung and applied it to their paddy field. And when any of their cattle got sick or died, they would call a veterinarian to cure or perform an autopsy. And (3) One of the problem to face with was higher price of breeding male and female They wisher to have more supportation from the goverment in terms of breeding female cattle or to rent them in low price, and soft loan money to buy a more cattle

Keywords: Beef cattle production, Kandaiyai Sub-District, Yasothon Province

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6 The 6th STOU National Research Conference

บทนำ

การเลี้ยงโคของไทยในอดีต เลี้ยงสำหรับใช้งานในการทำไร่ ทำนา ลากไถ เทียมเกวียน และนวดข้าว ไม่นิยมเลี้ยงโคเพื่อวัตถุประสงค์ใช้เป็นโคเนื้อ และส่งโรงฆ่าสัตว์โดยตรง เพราะถือว่าโคมีบุญคุณต่อตนและครอบครัว ทศคนคติเช่นนี้ยังคงยึดถือกันอยู่เป็นส่วนใหญ่ตราប់ทุกวันนี้ นอกเหนือจากความสัมพันธ์ทางด้านจิตใจแล้ว โคเปรียบเสมือนคลังออมสินมีชีวิต เป็นแหล่งเงินทุนที่มีไว้สำหรับใช้เมื่อเกิดวิกฤต เช่น น้ำท่วม ฝนแล้ง ผลผลิตในไร่นาเสียหาย หรือเหตุการณ์ที่ต้องใช้เงินเป็นพิเศษ ผู้เลี้ยงโคจึงทำการจำหน่ายโคออกไป

ระบบการเลี้ยงวัวเนื้อในเมืองไทยยังไม่แพร่หลาย หมายความว่า เป็นการเลี้ยงวัวอยู่ในระยะแรก มีฟาร์มใหญ่ๆ ที่วัวเป็นพันๆ ตัว มีไม่มากนักส่วนมากจะมีฝูงขนาดสิบตัวหรือยี่สิบตัวเท่านั้น ระยะการเลี้ยงไม่มีกฎเกณฑ์อะไรแน่นอนยังไม่มีการผลิตถึงขั้นอุตสาหกรรม เนื้อที่บริโภคทุกวันนี้ส่วนหนึ่งส่งมาจากต่างประเทศ ปัจจุบันการเลี้ยงวัวเนื้อได้รับความสนใจจากนักปศุสัตว์และมือสมัครเล่นเป็นจำนวนมาก บางคนคิดจะเลี้ยงเพื่อเป็นอาชีพหลัก บางคนก็คิดเลี้ยงเป็นอาชีพเสริมซึ่งล้วนแต่การทำให้ตลาดวัวเนื้อคึกคัก การขุนวัวขายขยายตัวเพิ่มขึ้นในบางท้องที่ แต่ถ้ามองดูในภาพรวม ๆ ทั้งประเทศแล้ว การเลี้ยงวัวเนื้อต้องพัฒนาอีกมาก เพราะเกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงไว้ใช้งานซื้อขายกันธรรมดา ยังไม่มีการพัฒนาพันธุ์กันอย่างกว้างขวาง จนเป็นการเลี้ยงให้เป็นอุตสาหกรรมได้ ข้อจำกัดอีกประการหนึ่งคือทุ่งหญ้าสำหรับเลี้ยงมีไม่เพียงพอ การเลี้ยงส่วนใหญ่จะปล่อยไปตามธรรมชาติ เพราะมีทุ่งหญ้าที่ว่างจากการปลูกข้าวพอมีหญ้าขึ้น กลายเป็นอาหารของวัวได้ ปัจจุบันราคาเนื้อวัวมีราคาสูงขึ้น และมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นไปอีกอาจเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรเลี้ยงวัวกันมากขึ้น ดังนั้นควรมีการวางแผนให้มีประสิทธิภาพมีการส่งเสริมวัวพันธุ์เพื่อการจัดการอาหารและแปลงหญ้าสำหรับเลี้ยงวัว อุทัย หนูแดง (2543, น. 14-15)

การเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพทางการเกษตรที่สำคัญ อาชีพหนึ่ง มีมูลค่า ไม่ต่ำกว่า 6.5 หมื่นล้านบาท และเกี่ยวข้องกับ เกษตรกรไม่น้อยกว่า 1.03 ล้านครอบครัว ในอดีตที่ผ่านมาการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้แรงงานทำการเกษตรเป็นหลัก เมื่อใช้งานหมดอายุปลดจำหน่ายเป็นโคเนื้อ ปัจจุบัน รูปแบบการเลี้ยงโคเนื้อได้เปลี่ยนมาเป็นการเลี้ยงเพื่อจำหน่ายเป็นโคเนื้อเพื่อผลิต เนื้อโคทั้งนี้เพราะความต้องการบริโภคเนื้อสัตว์เพิ่มขึ้น ทั้งจากความต้องการของประชากรในประเทศและนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ ตลอดจนความต้องการของตลาดต่างประเทศ ลักษณะการเลี้ยงเป็นการเลี้ยงครั้ง ละหลาย ๆ ตัว และมีรูปแบบเป็นฟาร์มมากขึ้นในขณะเดียวกัน รัฐบาลได้มีนโยบายส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ และเป็นโครงการหนึ่งในแผนปรับโครงสร้างระบบการผลิต การเกษตร โดยหวังว่าจะให้การเลี้ยงโคเนื้อ เป็นอาชีพที่ทำรายได้ให้เกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ กรมปศุสัตว์ (2555, น. 6-7)

โคเนื้อเป็นสัตว์ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ความนิยมและความต้องการบริโภคเนื้อโคภายในประเทศมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นตามจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น รูปแบบการเลี้ยงโคเนื้อในปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนเป็นการเลี้ยงเชิงธุรกิจมากขึ้น เกษตรกรมีรูปแบบการเลี้ยงอย่างจริงจัง เลือกใช้พันธุ์ที่เหมาะสมต่อรูปแบบการผลิต และมีการวางแผนการผลิตอย่างเป็นระบบ ทำให้เนื้อโคที่ได้มีคุณภาพดีกว่าเดิม และสามารถทดแทนเนื้อโคคุณภาพดีที่นำเข้าจากต่างประเทศได้ การผลิตโคเนื้อในจังหวัดยโสธร ระบบการตลาดโคเนื้อในตำบลชั้นไคใหญ่อยู่ในตลาดระดับกลาง และตลาดระดับล่าง รูปแบบการเลี้ยงโคเนื้อในจังหวัดยโสธร มีทั้งการเลี้ยงแบบขังคอกและการเลี้ยงแบบปล่อยฝูง ในการเลี้ยงโคเนื้อแบบขังคอกเป็นการเลี้ยงระยะสั้น 3-4 เดือน คุณภาพของเนื้อโคจัดอยู่ในตลาดระดับกลาง ส่วนการเลี้ยงโคเนื้อแบบปล่อยฝูง อยู่ในตลาดระดับล่าง เป็นรูปแบบการเลี้ยงส่วนใหญ่ใน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

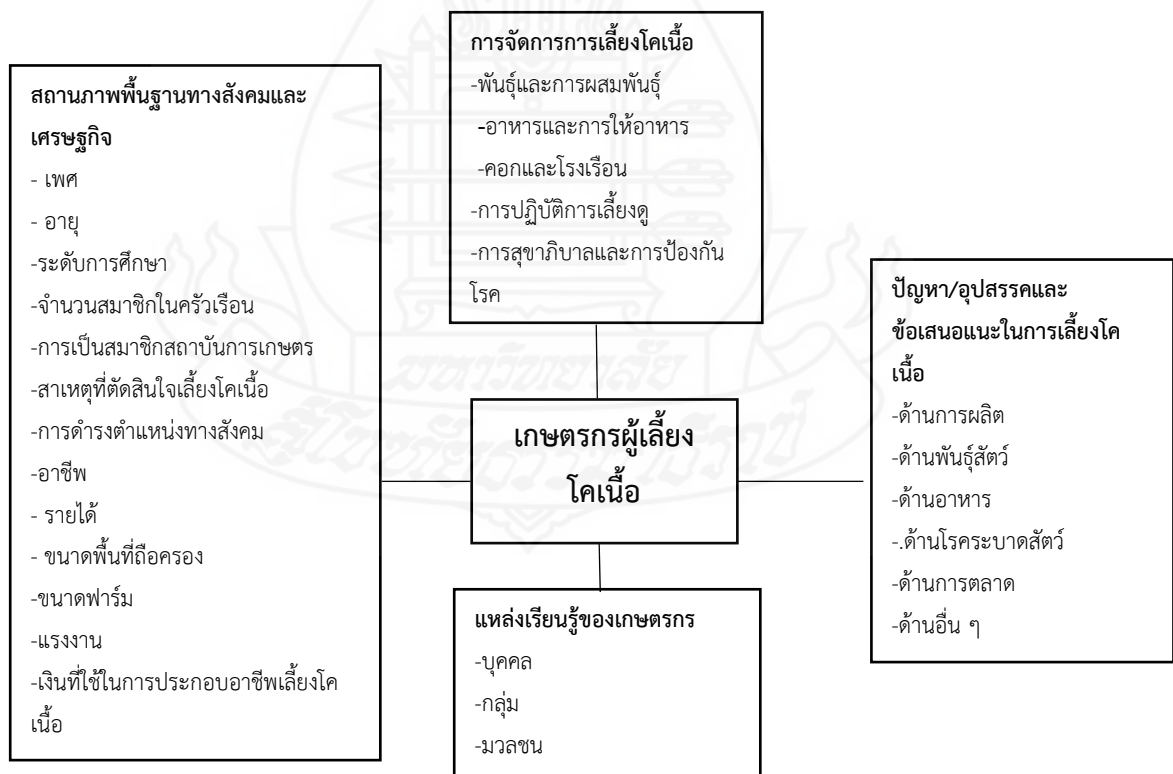
The 6th STOU National Research Conference

ตำบลชั้นใดใหญ่ การเลี้ยงโคเนื้อในแต่ละรูปแบบอาศัยปัจจัยการผลิตที่ต่างกัน ในโคเนื้อแบบชังคอกต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่อยู่ที่ ค่าพันธุ์โค อาหารข้น และอาหารหยาบ ซึ่งเป็นต้นทุนเงินสดแทบทั้งสิ้น

การศึกษาในครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาการจัดการโคเนื้อของเกษตรกรในตำบลชั้นใดใหญ่ อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรในพื้นที่ศึกษา และการวางระบบการจัดเก็บข้อมูลและฐานข้อมูลที่จะเอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ ปรับปรุงการให้ผลผลิตโคเนื้อให้สูงขึ้น มีการกระจายพันธุ์กรรมโคเนื้อที่ได้รับการปรับปรุงพันธุ์แล้วอย่างมีระบบ ทำให้เกษตรกรมีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคม และ เศรษฐกิจ ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ ในตำบลชั้นใดใหญ่ อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร
2. เพื่อศึกษาการจัดการโคเนื้อของเกษตรกร ในตำบลชั้นใดใหญ่ อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร
3. เพื่อศึกษาปัญหา/และข้อเสนอแนะ ในการจัดการโคเนื้อของเกษตรกรในตำบลชั้นใดใหญ่ อำเภอเมืองยโสธรจังหวัดยโสธร

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6 The 6th STOU National Research Conference

วิธีการดำเนินการวิจัย

วิธีการศึกษาวิจัยได้แก่ การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ จากหนังสือ วารสาร บทความ เอกสารวิชาการ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลออนไลน์ที่ค้นคว้าผ่านระบบอินเทอร์เน็ต และศึกษาข้อมูลปฐมภูมิจากกลุ่มตัวอย่าง เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในตำบลชั้นไผ่ใหญ่ อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร

ประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์ คือ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ ในตำบลชั้นไผ่ใหญ่ อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร ที่กระจายอยู่ใน 9 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านชั้นไผ่ใหญ่ (หมู่ที่ 1) บ้านโนนค้อ บ้านคำฮี บ้านโคกดำเนิน บ้านชั้นไผ่ใหญ่ (หมู่ที่ 5) บ้านโพธิ์ขาว บ้านหนองบัว บ้านเชือกน้อย และบ้านโคกมะนัส รวมทั้งสิ้น จำนวน 319 ราย กำหนดกลุ่มเกษตรกรตัวอย่าง จำนวน 177 ราย และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งมีรายละเอียดข้อคำถามตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนด ประกอบด้วยคำถามรูปแบบต่างๆ ได้แก่ แบบเลือกตอบ (closed – ended questions) แบบเติมคำตอบ (open – ended questions) แบบประมาณค่า (rating scale) และใช้คำถามเชิงคุณภาพในการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการจัดการโคเนื้อของเกษตรกร วิเคราะห์ข้อมูลโดย เครื่องคอมพิวเตอร์ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปใช้สถิติความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานทางสังคมและ เศรษฐกิจของผู้เลี้ยงโค

พบว่า เกษตรกร มีอายุเฉลี่ย 48.8 ปี ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย รายได้เฉลี่ย/ครัวเรือนเฉลี่ย 72,270.00 บาท การศึกษาจบชั้นประถมศึกษา มีสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4.99 คน เกษตรกรร้อยละ 71.8 ใช้เงินทุนของตนเอง โดยเฉพาะ เกษตรกรร้อยละ 49.2 มีการกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้าน เกษตรกรร้อยละ 40.1 เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) ตัดสินใจเลี้ยงโคเนื้อเพราะคาดว่าจะมีรายได้ดี มีประสบการณ์ในการเลี้ยงเฉลี่ย 4.57 ปี มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย รายละ 19.55 ไร่ เกษตรกรร้อยละ 88.1 เป็นที่ดินของตนเอง มีพื้นที่สำหรับเลี้ยงโคเฉลี่ยคนละ 18.76 ไร่ เลี้ยงโคเนื้อประมาณรายละ 1-3 ตัว ใช้แรงงานในครอบครัวเฉลี่ย ครอบครัวละ 1.74 คน

2.การจัดการโคเนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ จากการสัมภาษณ์พบว่า

เกษตรกรร้อยละ 63.8 เริ่มต้นเลี้ยงโคเนื้อพื้นเมือง รองลงมาคือพื้นเมือง X อเมริกานบราห์มัน เฉลี่ยรายละ 2.49 มีรายได้จากการขายโคเนื้อในปี 2558 เฉลี่ยรายละ 72,270.00 บาท ขายโคเนื้อเฉลี่ยรายละ 2.00 ตัว ต่อราย

การผสมพันธุ์และการคัดเลือกพันธุ์ เกษตรกรร้อยละ 36.2 ใช้วิธีผสมเทียม และร้อยละ 33.9 จูงพ่อพันธุ์ / แม่พันธุ์ไปผสมพันธุ์ คัดโคเนื้อที่มีลักษณะไม่ดีขาย ปี 2558 เกษตรกรมีโคเนื้อตั้งท้องเฉลี่ยรายละ 1.95 ตัว และมีลูกโคเกิดใหม่ เฉลี่ยรายละ 2.00 ตัว ไม่มีการตัดสายสะดือลูกโคที่เกิดใหม่ ไม่มีการแยกโคเนื้อที่ตั้งท้องออกจากฝูง ไม่มีการตัดทำลายเขาลูกโค

เกษตรกรร้อยละ 96.0 ปลูกหญ้าและทำทุ่งหญ้าอยู่ภายในที่ดินของตนเอง หญ้าที่นิยมปลูกกินนี้สีม่วง เกษตรกรร้อยละ 93.8 ไม่มีการปรับปรุงคุณภาพอาหารหยาบ มีเกษตรกรเพียงร้อยละ 6.2 ที่มีการถนอมอาหารหยาบโดยใช้วิธีทำหญ้าหมักหรือหญ้าแห้ง มีเกษตรกรร้อยละ 56.5 เก็บฟางข้าวไว้เป็นอาหารสำรอง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

การใช้อาหารชั้นและแร่ธาตุ เกษตรกรร้อยละ 94.4 ไม่เคยใช้อาหารชั้นเลี้ยงโคเนื้อ เกษตรกรร้อยละ 5.6 เคยใช้อาหารแร่ธาตุเลี้ยงโคเนื้อ เกษตรกรร้อยละ 99.4 สร้างคอกหรือโรงเรือน โดยสร้างอยู่นอกบ้านและมีหลังคา กันแดดฝน ส่วนใหญ่ตัดหญ้าในส่วนตัวและเกี่ยวหญ้าให้กิน

การสุขาภิบาลและการป้องกันโรคถ่ายพยาธิยากและกำจัดเห็บให้โคเนื้อเป็นครั้งคราว เมื่อโคป่วยตามสัตว์ แพทย์มารักษาหรือชันสูตรซาก ไม่เคยเกิดโรคระบาดในฝูงโคเนื้อ เกษตรกรร้อยละ 90.4 นำมูลโคในรูปมูลโคสดไป ใส่ในข้าว

3. การจัดการโคเนื้อจากการสัมภาษณ์เชิงลึก เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในตำบลชั้นไผ่ใหญ่เพิ่มเติมพบว่า

1) พันธุ์โคเนื้อที่เลี้ยง พบว่า โคพันธุ์พื้นเมือง โคพันธุ์ลูกผสมบราห์มัน โคพันธุ์ลูกผสมชาร์โรเลย์ และโคพันธุ์ลูกผสมฮินดูบราซิล จำนวนโคเนื้อที่เลี้ยงเฉลี่ย 2-3 ตัว

2) การปรับปรุงพันธุ์โคเนื้อและวิธีการคัดเลือกพ่อพันธุ์-แม่พันธุ์ พบว่า ใช้พ่อพันธุ์โคเนื้อที่มีขนาดใหญ่ มีการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรมที่ดีมาสู่รุ่นลูกมาผสมกับแม่พันธุ์ มีการคัดเลือกโคเนื้อเพศเมียที่มีลักษณะดีไว้ เป็นแม่พันธุ์

3) รูปแบบการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรเลี้ยงเพื่อผลิตลูกโคเนื้อขาย และเก็บพันธุ์โคเนื้อเพศเมียที่มี ลักษณะที่ดีไว้ทำพันธุ์ต่อไป

4) อาหารโคเนื้อและการให้อาหารโคเนื้อ พบว่า ได้แก่ หญ้าสด วัชพืชตามถนนหนทาง ตามไร่ นา ฟางข้าว แร่ธาตุที่ใช้ดินโป่ง มีการปลูกหญ้าในที่ดินของตนเอง และตัดหญ้าสดให้โคกิน มีการสำรองฟางข้าวไว้ในหน้าแล้ง

5) คอกและโรงเรือนโคเนื้อ พบว่า เป็นที่ดอนน้ำท่วมไม่ถึง ใช้วัสดุทำได้ง่าย เช่น ไม้ไผ่ ไม้ยูคา มุงด้วย หญ้าคา สังกะสี พื้นคอกทุบดินแน่น ๆ รองพื้น ด้วยใบไม้ แกลบ สร้างคอกให้อยู่ทางทิศตะวันออกเพื่อให้ได้แสงแดด เพื่อลดความชื้นในคอกเพื่อเป็นการฆ่าเชื้อโรค

6) โรคและการสุขาภิบาลโคเนื้อ พบว่า มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ตำเมลิ้นน้อยหน่าบดละเอียด ทาทั่วตัวป้องกันเห็บและแมลง มะขามเปียก และเกลือโซลกลผสมน้ำให้โคกินแก้ท้องอืด ลูกยอสุกดองใส่เกลือกับข้าว บุดผสมน้ำ รินให้เหลือแต่น้ำให้โคกินตอนเช้าช่วยรักษาโคไม่กินหญ้า การรักษาความสะอาดคอกและโรงเรือนอยู่เสมอ และการสังเกตอาการผิดปกติต่าง ๆ เพื่อป้องกันการเกิดโรคระบาดที่ส่งผลกระทบต่อผลิตโคเนื้อลดลง

7) ความต้องการในการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรในตำบลชั้นไผ่ใหญ่ อำเภอเมืองยโสธร จังหวัด ยโสธร พบว่า มีข้อเสนอแนะในการเลี้ยงโคเนื้อในด้านแหล่งน้ำ โดยให้มีหน่วยงานหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำแหล่งน้ำผิวดินหรือบ่อบาดาล เพื่อแก้ปัญหาขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง ด้านพันธุ์ เกษตรกรต้องการให้มีการ สนับสนุนพ่อพันธุ์-แม่พันธุ์โคเนื้อพันธุ์ดีเพื่อนำมาเลี้ยงและขยายพันธุ์ ด้านการจัดบันทึก ต้องการให้มีการสอนจัดทำ บัญชีฟาร์ม การอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการเลี้ยงโคเนื้อ มีการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อให้กับเยาวชน หรือเกษตรกร ที่สนใจ เพื่อให้การเลี้ยงโคเนื้อในตำบลชั้นไผ่ใหญ่ยังคงมีอยู่ต่อไป

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6
The 6th STOU National Research Conference

4. ปัญหาของเกษตรกร

ปัญหาในระดับน้อยที่สุด เรียงลำดับจากน้อยไปมาก ประกอบด้วย โควิดเนื้อเจ็บป่วย/ล้มตาย ที่ลุ่ม-มีน้ำท่วมถึง โควิดเป็นโรคติดต่อ จอรัลขโมย ไม่มีหลังคา กันแดดฝน แผลงรบกวน ไม่เพียงพอกับจำนวนโคที่เลี้ยง โควิดป่วย โควิดเป็นโรคปากและเท้าเปื่อย และราคาโคเนื้อไม่แน่นอน

ปัญหาในระดับน้อย เรียงลำดับจากน้อยไปมาก ประกอบด้วย จำนวนแรงงานเลี้ยงโคเนื้อไม่เพียงพอ แหล่งจำหน่ายโคเนื้อ มีน้อย จำนวนพื้นที่ส่วนที่ใช้เลี้ยงโคเนื้อไม่เพียงพอ เมล็ดพันธุ์และท่อนพันธุ์หมู่มาราคาแพง เมล็ดพันธุ์และท่อนพันธุ์หาซื้อยาก มีทุนในการสร้างคอกโรงเรือนไม่เพียงพอ ข้อมูลข่าวสารด้านการตลาดมีน้อย ไม่สะดวกจากการขอรับบริการจากหน้าที่ปศุสัตว์ สภาพพื้นที่ที่ใช้เลี้ยงโคเนื้อไม่เหมาะสม มาตรฐานการรับซื้อโคเนื้อไม่แน่นอน ขาดความรู้เรื่องพืชอาหารสัตว์ แร่ธาตุหาซื้อได้ยาก และอาหารหายากเพื่อเก็บสำรองไว้ในฤดูแล้งไม่เพียงพอ

ปัญหาในระดับปานกลาง ประกอบด้วย อาหารชั้นหายาก ไม่สามารถนำโคเนื้อไปขายด้วยตนเองได้ เพราะระเบียบการเคลื่อนย้ายยุ่งยาก การผสมติดยาก และ/หรือผสมไม่ติด การขอรับบริการผสมเทียม ขาดความรู้เรื่องการผสมพันธุ์โคเนื้อ ขาดหญ้าอาหารสัตว์ในฤดูแล้ง ขาดความรู้เรื่องการเลี้ยงโคเนื้อ อาหารชั้นมีราคาแพง มีเงินทุนในการดำเนินการไม่เพียงพอ ทำเลเลี้ยงสัตว์ / ทุ่งหญ้าสาธารณะมีน้อย แร่ธาตุมีราคาแพง โควิดเป็นโรคพยาธิภายนอก และโควิดเป็นโรคพยาธิภายใน

ปัญหาในระดับมาก ประกอบด้วย พ่อแม่พันธุ์โคเนื้อ มีราคาสูง

5. ข้อเสนอแนะ ของเกษตรกร เกษตรกรมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) **ด้านพันธุ์สัตว์** เกษตรกรเสนอแนะให้รัฐสนับสนุนโคเนื้อพันธุ์ดีให้เกษตรกรให้ยืมหรือเช่าซื้อในราคาถูก รองลงมาเสนอให้รัฐบาลสนับสนุนพ่อพันธุ์โคเนื้อประจำกลุ่ม/หมู่บ้าน และให้ขยายบริการผสมเทียมให้ทั่วถึงและสะดวก

2) **ด้านอาหารสัตว์** เกษตรกรเสนอแนะให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ ดำเนินการกับผู้ปลูกที่ทำเลเลี้ยงสัตว์สาธารณะ และปรับปรุงพืชอาหารสัตว์ เสนอว่ารัฐควรให้ความรู้ด้านพืชอาหารสัตว์ และสนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์

3) **ด้านโรคระบาดสัตว์** เกษตรกรเสนอแนะให้สร้างอาสาพัฒนาปศุสัตว์ให้เข้มแข็ง เพื่อเป็นเครือข่ายในการบริการฉีดยาและเวชภัณฑ์ และติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ และรัฐควรให้การสนับสนุนยากำจัดพยาธิภายนอก และพยาธิภายใน ให้เกษตรกรฟรี หรือจำหน่ายในราคาถูก

4) **ด้านการตลาด** เกษตรกรเสนอแนะให้รัฐจัดตั้งตลาดโคเนื้อที่มีมาตรฐานในทุกจังหวัด ให้บริการข้อมูลด้านการตลาด ราคาโคเนื้อ เผยแพร่ให้เกษตรกรทราบโดยทั่วถึง และต่อเนื่องทันเหตุการณ์

5) **ด้านอื่น ๆ** เกษตรกรเสนอแนะให้รัฐบาลสนับสนุนเงินทุน เป็นเงินกู้ระยะยาว ดอกเบี้ยต่ำ และเสนอแนะให้รัฐบาลจัดที่ทำกิน พร้อมมอบเอกสารสิทธิ์ที่ถูกต้องให้เกษตรกร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาการจัดการโคเนื้อของเกษตรกร ทั้งสภาพพื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจ ปัญหา ข้อเสนอแนะและการสัมภาษณ์เชิงลึกอภิปรายดังนี้ พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อร้อยละ 67.2 เป็นเพศชาย เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 48.86 ปี ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรในวัยกลางคน คาดว่าใช้แรงงานได้ดี เพราะเป็นผู้มีประสบการณ์ในการทำงานมาก สามารถเข้าใจปัญหาและตัดสินใจแก้ปัญหาได้ดี เกษตรกรร้อยละ 89.8 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา เมื่อพิจารณาอายุเกษตรกรแล้ว คาดการณ์ได้ว่า เกษตรกรได้ศึกษาจบภาคบังคับ สูงสุดในสมัยนั้นแล้ว และอีกประการหนึ่งคือ โอกาสได้ศึกษาต่อในระดับสูง ๆ ในอดีตค่อนข้างยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัวของเกษตรกร เกษตรกรมีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 19.55 ไร่ และพื้นที่เช่าผู้อื่น โดยเฉลี่ย 15.31 ไร่ พบว่า จำนวนพื้นที่ทำการเกษตรมีผลทำให้ระดับปัญหาของการเลี้ยงโคของเกษตรกรต่างกัน แรงงานในครอบครัวเฉลี่ย 1.74 แสดงให้เห็นว่า แรงงานในครอบครัวที่ใช้ในการเลี้ยงโคเนื้อ อาจเกิดผลตอบแทนในการเลี้ยงโคเนื้อเกิดรายได้น้อย และต้องใช้เวลาในการเลี้ยงโคเนืวนานกว่าจะได้ผลตอบแทน ทำให้แรงงานในครอบครัวส่วนหนึ่งเท่านั้นที่เป็นแรงงานในการเลี้ยงโคเนื้อ ถ้าพิจารณาจากผลการวิจัยพบว่า จำนวนโคเนื้อที่เกษตรกรเลี้ยง 1-3 ตัว ต่อราย น่าจะเหมาะสมแล้วกับจำนวนแรงงานในครอบครัว 1.74 คน

เกษตรกรร้อยละ 71.8 ใช้เงินทุนของตัวเองและครอบครัว แต่ไม่เพียงพอต้องกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านมาดำเนินการเลี้ยงโคเนื้อมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรยังต้องการเงินทุนเพื่อใช้ในการเลี้ยงโคเนื้อ เกษตรกรร้อยละ 92.7 เลี้ยงโคเนื้อเป็นรายได้เสริม มีเกษตรกรเพียงร้อยละ 7.3 ที่มีรายได้หลักจากการเลี้ยงโคเนื้อ แสดงให้เห็นว่า ปัจจุบันการเลี้ยงโคเนื้อ โดยเฉพาะในเกษตรกรรายย่อย ยังคงเป็นอาชีพที่ทำรายได้เสริม เกษตรกรยังไม่สามารถยึดเป็นอาชีพหลักได้ นักวิชาการ นักวิจัย และนักส่งเสริม ตลอดจนทุกฝ่าย คงต้องร่วมมือกันทำการวิจัยพัฒนา และส่งเสริมสนับสนุน ให้เกษตรกรมีความมั่นคงในอาชีพเลี้ยงโคเนื้อ และยึดเป็นทางเลือกสำหรับผู้ที่ต้องการเปลี่ยนเป็นอาชีพหลักต่อไป

การจัดการโคเนื้อของเกษตรกร พันธุ์ การผสมพันธุ์ และการปรับปรุงพันธุ์ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 63.8 เลี้ยงโคพื้นเมือง รองลงมาคือ พื้นเมืองอเมริกานบาร์หมัน สอดคล้อง กับการศึกษาของประสิทธิ์ ฤกษ์อนันต์ (2544, น.บ.ทศด้อย) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 65.8 เลี้ยงโคเนื้อพื้นเมือง เกษตรกรเลี้ยงโคพันธุ์พื้นเมืองและลูกผสมพื้นเมืองบราห์มันนั้นเพราะเป็นพันธุ์ที่ให้คุณภาพเนื้อและผลผลิตซากน้อย ในด้านการปรับปรุงพันธุ์เกษตรกรร้อยละ 36.0 เลือกวิธีผสมเทียม มีโคตั้งท้องเฉลี่ย 1.95 ตัว และมีลูกโคเกิดใหม่ในปี 2558 เฉลี่ย 2.00 ตัว ส่วนมากมีการคัดเลือกพันธุ์ โดยคัดโคตัวที่มีลักษณะไม่ดีขาย มีการตอนโคน้อยมาก เกษตรกรร้อยละ 99.4 มีการสร้างคอกหรือโรงเรือนไว้ นอกบ้านมีหลังคามันแดด มีเพียงรายเดียวที่ไม่มีคอกหรือโรงเรือน แสดงว่าเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจและเอาใจใส่ต่ออาชีพการเลี้ยงโคเนื้อ สร้างคอกหรือโรงเรือนถูกต้องตามหลักวิชาการ

อาหารและการให้อาหาร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 96.0 มีการปลูกหญ้าใช้เลี้ยงสัตว์ เกษตรกรประมาณร้อยละ 56.5 มีการเก็บสำรองอาหารหยาบไว้เลี้ยงโคเนื้อในรูปอาหารหยาบแห้ง มีเกษตรกรร้อยละ 1.7 ที่ทำหญ้าหมักเก็บสำรองไว้ และมีเกษตรกรที่เก็บสำรองอาหารหยาบไว้เพียงพอและเก็บไว้ไม่เพียงพอ อย่างละครึ่งเท่ากัน เกษตรกรร้อยละ 94.4 ไม่เคยใช้อาหารข้น เกษตรกรร้อยละ 68.4 มีการใช้อาหารแร่ธาตุ แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรมีการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ และเก็บสำรองอาหารหยาบไว้ใช้ในฤดูแล้ง เกษตรกรไม่เคยใช้อาหารข้นเลี้ยงโคเนื้อ อาจเป็น

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

เพราะเกษตรกรยังขาดความเข้าใจเรื่องการใช้อาหารชั้น จึงมีความจำเป็นในด้านการให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์ของอาหารชั้นที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของโคเนื้อเพื่อทดแทนหญ้าหรือฟางข้าวช่วงหน้าแล้งหรือในยามขาดแคลนเพราะอาหารชั้นมีคุณค่าทางโปรตีนสูง และไม่มีทุนในการซื้ออาหารชั้นมาใช้เลี้ยงโคเนื้อ การปฏิบัติเลี้ยงดูโคเนื้อ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 99.4 ไม่มีการตัดสายสะดือให้ลูกโค ไม่มีการตัดทำลายเขาลูกโค และไม่มีการแยกโคที่ตั้งท้องออกจากฝูง มีเกษตรกรจำนวนร้อยละ 50.3 ที่ทำการกำจัดพยาธิภายนอกและพยาธิภายในให้โคเนื้อเป็นครั้งคราว สอดคล้องกับการศึกษาของ ปัญญา มุลคำ (2543, น.87) และวัชรินทร์ อ่อนนุ่ม (2540, น.47) ที่พบว่า เกษตรกรร้อยละ 50.0 มีการกำจัดพยาธิภายนอกและภายในให้โคเนื้อ แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรยังไม่มีการปฏิบัติแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรยังไม่มีการปฏิบัติในเรื่องการตัดสายสะดือ การตัดทำลายเขา การแยกแม่โคที่ตั้งท้องตามหลักวิชาการ และพบว่าเกษตรกรร้อยละ 16.4 มีการกำจัดพยาธิให้โคเนื้อ การปฏิบัติดังกล่าวไม่มีมากต่อน้ำหนักตัวและราคาขายแต่มีผลด้านสุขภาพ

ปัญหาของเกษตรกร ปัญหาที่เกษตรกรประสบคือ พ่อแม่พันธุ์โคเนื้อที่มีราคาสูง อาหารชั้นราคาแพงไม่สามารถนำโคเนื้อไปขายด้วยตนเองได้ เพราะระเบียบการเคลื่อนย้ายยุ่งยาก การผสมติดยาก และ/หรือผสมไม่ติด การขอรับบริการผสมเทียม ขาดความรู้เรื่องการผสมพันธุ์โคเนื้อ ขาดหญ้าอาหารสัตว์ในฤดูแล้ง ขาดความรู้เรื่องการเลี้ยงโคเนื้อ อาหารชั้นมีราคาแพง มีเงินทุนในการดำเนินการไม่เพียงพอ ทำเลเลี้ยงสัตว์/ทุ่งหญ้าสาธารณะมีน้อย แร่ธาตุมีราคาแพง โคป่วยเป็นโรคพยาธิภายนอก และโคป่วยเป็นโรคพยาธิภายใน

เกษตรกรเสนอแนะ รัฐสนับสนุนโคเนื้อพันธุ์ดีให้เกษตรกรให้ยืมหรือเช่าซื้อในราคาถูก ดำเนินการกับผู้บุกรุกทำเลเลี้ยงสัตว์สาธารณะ และปรับปรุงฟาร์มอาหารสัตว์ สร้างอาสาพัฒนาปศุสัตว์ให้เข้มแข็ง จัดตั้งตลาดโคเนื้อที่มีมาตรฐานในทุกจังหวัด ให้บริการข้อมูลด้านการตลาด ราคาโคเนื้อ เผยแพร่ให้เกษตรกรทราบโดยทั่วถึง สนับสนุนเงินทุน เป็นเงินกู้ระยะยาว ดอกเบี้ยต่ำ ข้อเสนอแนะของเกษตรกร พบว่า เกษตรส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะว่า รัฐควรให้การสนับสนุนด้านเงินทุน (เงินกู้ระยะยาว อัตราดอกเบี้ยต่ำ) เป็นสำคัญ รองลงมาคือ พ่อพันธุ์/แม่พันธุ์โคเนื้อ ที่ดินทำกินพร้อมเอกสารสิทธิ์ ปรับปรุงทำเลเลี้ยงสัตว์สาธารณะ บริการผสมเทียม ตลาดกลางค้าโคเนื้อและบริการด้านข้อมูลข่าวสาร เวชภัณฑ์และเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ และสร้างเครือข่ายพัฒนาอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน ส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ ตลอดจนมีความเห็นว่าควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ประจำอยู่ในทุกอำเภอ ผลการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร สอดคล้องกับการศึกษาของ ปัญญา มุลคำ (2543, น. บทคัดย่อ) ที่พบว่า เกษตรกรมีปัญหในเรื่องแรงงานไม่เพียงพอ หญ้าไม่เพียงพอในฤดูแล้ง พื้นที่ส่วนตัวไม่เพียงพอ รายได้ไม่พอกับรายจ่าย และการให้บริการผสมเทียมไม่สะดวกล่าช้า โดยมีข้อเสนอแนะที่เหมือนกันในเรื่อง ความรู้และบริการข้อมูลข่าวสารแก่เกษตรกร เพิ่มการติดตามและพบปะเกษตรกรให้มากขึ้น จัดฝึกอบรม ทบทวนให้ความรู้ด้านการเลี้ยงโคเนื้อเป็นประจำทุกปี บริการด้านความรู้และจัดหาข้อมูลข่าวสารด้านการตลาดให้เกษตรกรมากขึ้น

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6
The 6th STOU National Research Conference

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาการจัดการโคเนื้อของเกษตรกรในตำบลชั้นไต้ใหญ่ อำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร มีข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร และต่อหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

1.1 เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อประสบปัญหาด้านเงินทุนไม่เพียงพอ ควรสนับสนุน จัดหาแหล่งเงินทุนให้แก่เกษตรกรได้กู้ยืมในระยะยาว ดอกเบี้ยต่ำ ในจำนวนเงินที่เพียงพอและเหมาะสม เพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพเลี้ยงโคเนื้อ พัฒนาประสิทธิภาพ คุณภาพ และเพิ่มปริมาณการผลิตโคเนื้อ

1.2 เกษตรกรประสบปัญหาในเรื่องพ่อพันธุ์แม่พันธุ์โคเนื้อที่มีราคาสูง ขาดพ่อพันธุ์ โรคแมลงรบกวน โรค และพยาธิต่าง ๆ รวมทั้งขาดแคลนพืชอาหารสัตว์ในฤดูแล้ง และปัจจัยการผลิตอื่น ๆ หาซื้อยากและมีราคาแพง ควรสนับสนุนปัจจัยการผลิตต่าง ๆ แก่เกษตรกร เช่น จัดให้เกษตรกร ได้ยืมหรือเช่าซื้อ พ่อพันธุ์แม่พันธุ์โคเนื้อ สนับสนุนเวชภัณฑ์ และเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์

1.3 เกษตรกรมีการใช้อาหารชั้นน้อยมาก จึงมีความจำเป็นในการให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์ของอาหารชั้นแก่เกษตรกร เพื่อเป็นอีกหนึ่งทางเลือกแก่เกษตรกรที่ไม่มีพื้นที่ในการปลูกหญ้าหรือหญ้าไม่เพียงพอในการเลี้ยงโคเนื้อได้

1.4 เกษตรกรมีพื้นที่ถือครองใช้เลี้ยงสัตว์ไม่เพียงพอ และขาดแคลนพืชอาหารสัตว์ในฤดูแล้งจึงควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการฟื้นฟู ปรับปรุงปลูกพืชอาหารสัตว์ในพื้นที่สาธารณะต่างๆ เช่น ทำเลเลี้ยงสัตว์ พื้นที่รกร้างว่างเปล่าของรัฐเป็นต้น แล้วมอบให้กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อต่อไป

1.5 เกษตรกรต้องการให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอ ซึ่งมีความเป็นไปได้น้อย ควรให้หน่วยงานที่รับผิดชอบบริหารบุคลากร ให้เจ้าหน้าที่สามารถไปตรวจเยี่ยม ดูแลแก้ไขปัญหาของเกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ หรือสร้างเครือข่ายอาสาพัฒนาปศุสัตว์ เข้าไปดูแลให้การช่วยเหลือแก้ปัญหาเบื้องต้นแก่เกษตรกร และสามารถประสานงานกับเจ้าหน้าที่ได้อย่างรวดเร็วทันเหตุการณ์ เพื่อให้เกษตรกรสามารถยื่นหยัดในการประกอบอาชีพเลี้ยงโคเนื้อได้ตลอดไป

1.6 เกษตรกรยังขาดความรู้ด้านการเลี้ยงโคเนื้อ ควรจัดฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงโคเนื้อแก่เกษตรกร และบริการข้อมูลข่าวสารในทุกด้าน แก่เกษตรกรอย่างทั่วถึง ต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ไปพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านพืชอาหารสัตว์ ควรส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชอาหารสัตว์ และนำผลพลอยได้ที่เหลือจากโรงงานมาเลี้ยงสัตว์

1.7 เกษตรกรมีปัญหาด้านการตลาด ไม่สามารถนำโคเนื้อไปขายด้วยตนเองเพราะระเบียบการเคลื่อนย้ายสัตว์ยุ่งยาก ราคาของโคเนื้อไม่แน่นอนไม่มีมาตรฐานในการซื้อขายที่แน่นอนจึงควรพัฒนาตลาดให้มีความมีประสิทธิภาพ สนับสนุนเงินทุนแก่ผู้ให้บริการด้านตลาด เพื่อพัฒนาการซื้อขายให้มีมาตรฐาน เช่น กำหนดเกรดและใช้วิธีชั่งน้ำหนักที่ได้มาตรฐาน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมทั้งผู้ซื้อและผู้ขาย รัฐบาลควรสนับสนุนส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่ม

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

2. ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.1 องค์การบริหารส่วนตำบลชั้นใดใหญ่ อำเภอเมืองโยธธ จังหวัดโยธธ ที่อยู่ใกล้ชิดกับเกษตรกรในท้องถิ่นควรวางแผนส่งเสริมการพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อให้เป็นอาชีพหลักที่สามารถเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวของเกษตรกร เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและมั่นคงในอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อสืบต่อไป

2.2 หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเช่น ปศุสัตว์จังหวัดโยธธ พัฒนาชุมชนจังหวัดโยธธ และหน่วยงานรัฐอื่นๆ ช่วยเหลือสนับสนุน ด้านความรู้ แนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงโคเนื้อให้แก่เกษตรกรให้ถูกต้องตามหลักวิชาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโคเนื้อให้มีคุณภาพตามความต้องการตลาด

2.3 จากผลการศึกษา จะเห็นว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อมีปัญหาในด้านพ่อแม่พันธุ์โคเนื้อที่มีราคาสูงทำให้เกษตรกรที่ไม่สามารถที่ประกอบอาชีพเลี้ยงโคเนื้อได้ องค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะหน่วยงานของภาครัฐที่อยู่ใกล้ชิดกับเกษตรกรควรสนับสนุนในเรื่องงบประมาณในการซื้อพ่อแม่พันธุ์โคเนื้อพันธุ์ดี ให้เช่าหรือยืมเพื่อเป็นการส่งเสริมและสร้างรายได้แก่เกษตรกรให้มีความมั่นคงในอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อ

3. ข้อเสนอแนะ สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 เกษตรผู้เลี้ยงโคเนื้อประสบปัญหาด้านเงินทุนไม่เพียงพอ ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการหาโคเนื้อที่มีคุณสมบัติในการเจริญเติบโตเร็ว สิ้นเปลืองอาหารน้อย ใช้ต้นทุนในการผลิตต่ำมาเลี้ยง มาเป็นพ่อแม่พันธุ์แล้วใช้วิธีผสมเทียม

3.2 เกษตรกรประสบปัญหาในเรื่องพ่อแม่พันธุ์โคเนื้อที่มีราคาสูง ขาดพ่อแม่พันธุ์ ใช้พ่อแม่พันธุ์โคเนื้อพันธุ์ดีผสมเทียมให้แก่แม่โคเนื้อที่เลี้ยงของเกษตรกร เพื่อลดต้นทุนในการซื้อพ่อแม่พันธุ์มาเลี้ยง ปัญหาแมลงรบกวน โรคและพยาธิต่างๆ รวมทั้งขาดแคลนพืชอาหารสัตว์ในฤดูแล้ง และปัจจัยการผลิตอื่น ๆ หาซื้อยากและมีราคาแพง จึงควรมีการวิจัยนำภูมิปัญญาท้องถิ่น นำพืชสมุนไพร มาใช้ป้องกันแมลงรบกวน ป้องกันโรคและพยาธิต่าง ๆ เพื่อลดค่าใช้จ่ายของเกษตรกรและไม่เป็นอันตรายต่อโคที่เลี้ยงด้วย ทางด้านพืชอาหารสัตว์ ควรวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาปรับปรุงพันธุ์หญ้าให้เป็นพันธุ์ที่สามารถเจริญเติบโตในสภาพพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม และให้ผลผลิตที่มากกว่าเดิมได้

3.3 ควรทำการวิจัยต้นทุนการผลิตระหว่างการผลิตโคเนื้อพันธุ์ดี กับโคเนื้อพันธุ์พื้นเมือง ว่าพันธุ์ใดให้ผลตอบแทนมากกว่ากัน เพื่อให้รู้ถึงข้อแตกต่างของต้นทุน และสามารถเลือกพันธุ์สัตว์ที่มีต้นทุนต่ำมาเลี้ยงได้

3.4 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการรวมกลุ่มเกษตรกร และสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อเพื่อให้มีความรู้ที่ กว้างขึ้น สามารถต่อรองราคา และไม่โดนพ่อค้าคนกลางเอารัดเอาเปรียบได้

เอกสารอ้างอิง

กรมปศุสัตว์. (2555). ยุทธศาสตร์โคเนื้อ พ.ศ. 2555-2559 โดยคณะกรรมการยุทธศาสตร์โคเนื้อ สำนักส่งเสริมและพัฒนาปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ประสิทธิ์ ฤกษ์อนันต์. (2544). การศึกษาสภาพเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์)). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6
The 6th STOU National Research Conference

- ปัญญา มุลคำ. (2543). ปัญหาการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ ตามแผนปรับโครงสร้างระบบการผลิตการเกษตร (คปร) ในจังหวัดขอนแก่น. (วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- วัชรินทร์ อ่อนนุ่ม. (2540). ความรู้และความเข้าใจของเกษตรกรในจังหวัดกำแพงเพชร ที่มีต่อโรคปาก และเท้าเปื่อย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- สุวรรณี ศรีนาค. (2544). การศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรจังหวัดพังงา. วารสารทางวิชาการปศุสัตว์ (เดือนตุลาคม 2545 มีนาคม 2546) :158 สำนักสัตวศาสตร์สัตว์และ สุขอนามัย ที่ 3 จังหวัดนครราชสีมา
- อุทัย หนูแดง. (2543). เกษตรกรธุรกิจครัวเรือนวัวเนื้อแบบชาวบ้าน พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร

